

رابطه بین عدم اطمینان‌های محیطی و استفاده مدیران از ارقام تعهدی اختیاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر داریوش فروغی

استادیار گروه حسابداری دانشگاه اصفهان

مصطفی احمدی نژاد

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه اصفهان

چکیده

هدف این مقاله، بررسی نحوه تأثیر گذاری عدم اطمینان‌های محیطی بر عملکرد و سودآوری شرکت‌ها و عکس‌العمل مدیران در برابر این عوامل می‌باشد. به طور کلی فرض براینست که عدم اطمینان‌های محیطی نوسانات زیادی را در عملکرد و سودآوری شرکت‌ها به وجود می‌آورد و مدیران برای جلوگیری از اثرات منفی آن، اقدام به هموارسازی سودهای گزارش شده با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری می‌نمایند. در این پژوهش، داده‌ها به صورت سالانه و برای دوره زمانی ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۷ مورد بررسی قرار گرفته و جهت آزمون فرضیات از پنج مدل رگرسیونی چند متغیره استفاده شده است. به منظور محاسبه ارقام تعهدی اختیاری از مدل کوتاری و همکاران استفاده شده است و ضریب تغییرات فروش نیز معیار عدم اطمینان‌های محیطی شرکت‌های عضو نمونه می‌باشد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که عدم اطمینان‌های محیطی نوسانات زیادی در سودآوری و عملکرد شرکت‌ها به وجود آورده و مدیران برای جلوگیری از تأثیرات منفی آن با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری اقدام به هموارسازی سودهای گزارش شده می‌نمایند.

واژه‌های کلیدی: عدم اطمینان‌های محیطی، سودهای مدیریت نشده، تعهدات واقعی، تعهدات مورد انتظار، ارقام تعهدی اختیاری

۱ - مقدمه

امروزه تقریباً فعالیت همه سازمان‌ها و واحدهای تجاری، متأثر از عوامل محیط خارجی است که سازمان در آن فعالیت می‌کند. وجود روابط انکارناپذیر سازمان‌ها با محیط خود سبب می‌شود که عملکرد و سودآوری آنها تا حد زیادی به عوامل محیط خارجی بستگی داشته باشد. در اینصورت، ایجاد تغییرات غیرمنتظره و پیش‌بینی نشده در عوامل محیط خارجی، در بسیاری از موارد می‌تواند سودآوری و عملکرد سازمان‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. این در حالی است که چنین عواملی تحت کنترل مدیریت نمی‌باشند. عدم اطمینان‌های محیطی^۱ سازمان از جمله مهمترین این عوامل بوده که ممکن است نوسانات زیادی را در سود گزارش شده شرکتها ایجاد کند. وجود این عوامل اثرات نامطلوبی را بر قیمت سهام، هزینه تأمین مالی و حتی امنیت شغلی مدیران به دنبال خواهد داشت.

از طرفی؛ اصول پذیرفته شده حسابداری^۲ اختیاراتی به مدیران داده است که مدیران بر مبنای آن قادر خواهند بود نوسانات سود گزارش شده^۳ شرکت را که ناشی از عدم اطمینان‌های محیطی است به حداقل برسانند و همواره سودهای یکسانی گزارش کنند. یکی از این عوامل، ارقام تعهدی اختیاری^۴ است که به معنی اختیار مدیران در تعیین زمان شناسایی و سقف فروش‌های نسبه می‌باشد.

بنابراین هدف اصلی این پژوهش در مرحله اول تعیین اثرات عدم اطمینان‌های محیطی بر سودآوری و عملکرد شرکت‌ها می‌باشد؛ سپس، ارتباط بین عدم اطمینان‌های محیطی و میزان استفاده مدیران از ارقام تعهدی اختیاری برای هموارسازی سود بررسی می‌شود.

1 Environmental Uncertainty

2 Generally Accepted Accounting Principles(GAAP)

3 Reported Earnings

4 Discretionary Accruals

۲- مبانی نظری پژوهش

از جمله مهمترین شرایط غیرقابل کنترل محیطی که عملکرد و سودآوری سازمان‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد، عدم اطمینان‌های محیطی سازمان بوده که به معنی قابل پیش بینی نبودن عملکرد مشتریان، فروشندگان مواد اولیه، رُقا، و گروه‌های نظارتی می‌باشد [۳۱]. تأثیرپذیری این عوامل از محیط اطراف خود، باعث می‌شود که به طور ناخودآگاه رابطه خود با واحد تجاری را تعدیل نمایند. با تعدیل رابطه عوامل مذکور با واحد تجاری، عملکرد و سودآوری واحد تجاری تحت تأثیر قرار گرفته و نوسانات زیادی در سودآوری آن بوجود می‌آید [۳۰]. اگرچه همه عوامل مذکور می‌توانند نوسانات زیادی در سود گزارش شده شرکت‌ها ایجاد کنند؛ ولی میزان تأثیر گذاری این عوامل بر عملکرد شرکت‌ها با توجه به حجم شرکت، ماهیت فعالیت و همچنین نوع رابطه شرکت‌ها با محیط خارج خود می‌تواند متفاوت باشد. بنابراین، به احتمال زیاد شرایط محیطی یکسان می‌تواند تأثیرات متفاوتی بر عملکرد شرکت‌ها داشته باشد [۲۱]، [۳۳] و [۳۵].

در بین عوامل مذکور، قابل پیش‌بینی نبودن عملکرد مشتریان مهمترین عاملی است که می‌تواند تأثیر یکسانی را بر عملکرد همه شرکت‌ها داشته باشد و در نتیجه قابلیت مقایسه بین آنها را افزایش می‌دهد [۳۰]. زیرا مشتریان تنها عاملی هستند که با اکثر شرکت‌ها رابطه دارند؛ و از آنجا که همه آنها در جامعه‌ای با فرهنگ، عقاید و شرایط نسبتاً یکسانی زندگی می‌کنند، در نتیجه، نحوه تغییر رفتار آنها با همه شرکت‌ها نیز نسبتاً یکسان خواهد بود [۲۳].

از آنجا که مهمترین رابطه شرکت‌ها با مشتریان در فروش کالا به آنان متجلی می‌شود، لذا بهترین معیار برای اندازه‌گیری قابل پیش‌بینی نبودن عملکرد مشتریان، واریانس فروش شرکت‌ها است [۳۰]. ولی برای قابل مقایسه نمودن واریانس فروش چندین شرکت با یکدیگر، از ضریب تغییرات فروش^۱ آنها استفاده می‌شود [۱۹] و [۲۶].

¹ Coefficient of Variation of Sales

افزایش نوسان در محیط خارجی در نهایت موجب بروز نوسانات شدید در سودآوری شرکت‌ها شده، در نتیجه سهام آنها با عدم استقبال سهامداران و سرمایه‌گذاران روبه‌رو می‌شود. زیرا وقتی سود عملیاتی، سود هر سهم و سود تقسیمی هر سهم شرکتی از سالی به سال دیگر نوسان زیاد و غیرقابل توجیهی داشته باشد، ریسک سرمایه‌گذاری در آن شرکت در نظر سهامداران و سرمایه‌گذاران افزایش می‌یابد. بنابراین، اشخاص کمتری اقدام به خرید و فروش سهام آنها می‌کنند، کاهش حجم معاملات سهام به مرور زمان موجب تنزل قیمت سهام اینگونه شرکت‌ها خواهد شد [۳۲].

از طرفی دیگر، موسسات مالی و اعتباردهندگان نیز تمایل کمتری به اعطاء وام و تسهیلات مالی به اینگونه شرکت‌ها خواهند داشت و یا نرخ بهره بیشتر و شرایط سخت‌تری برای آنها در نظر می‌گیرند. زیرا عدم ثبات در وضعیت مالی شرکتی معمولاً بیانگر آینده‌ای نامطلوب برای آن بوده و برای اعتباردهندگان نیز نگرانی در مورد وصول مطالبات را به وجود می‌آورد. در این رابطه در سال ۱۹۸۷، موسس^۱ در طی مطالعاتی درباره نحوه تأثیرگذاری نوسانات سود بر نرخ استقراض و قیمت سهام دریافت که شرکت‌های دارای نوسانات زیاد سود، ناگزیر به پذیرش نرخ استقراض بیشتری خواهند بود و قیمت سهام آنها نیز کاهش پیدا می‌کند [۵].

علاوه بر این، باید توجه داشت که حتی خود مدیران نیز از وجود عدم اطمینان‌های محیطی متضرر می‌شوند، زیرا امروزه تقریباً همه قراردادهای مدیران به نحوی تنظیم می‌شود که قسمتی از حقوق و مزایای آنها به شکل ثابت به طور ماهیانه و یا سالانه پرداخت می‌شود و قسمتی دیگر به سود حسابداری گزارش شده بستگی خواهد داشت [۴۱]. وجود عدم اطمینان‌های محیطی نوسانات زیادی را در سود گزارش شده شرکت‌ها و در نتیجه در پاداش مدیران به وجود می‌آورد [۱۹]. این درحالی است که مدیران بنا به دلایل زیر حقوق و پاداش‌های با ثبات را نسبت به حقوق و پاداش‌های پرنوسان ترجیح می‌دهند:

¹ Moses

۱- پژوهش‌های گذشته ثابت کرده است که ارزش فعلی حقوق و پاداش‌های با ثبات بیشتر از ارزش فعلی حقوق و پاداش‌های پرنوسان است [۴۱].

۲- چنانچه سود یک دوره مالی شرکتی و در نتیجه پاداش مدیران آنها در اثر عدم اطمینان‌های محیطی کاهش پیدا کند، هیچ دلیلی وجود ندارد که ثابت کند سود شرکت و پاداش مدیران در سال آینده افزایش یافته و کمبود سود و پاداش سال جاری را جبران کند [۴۱].

۳- ایجاد نوسانات زیاد در سود گزارش شده، یک عامل منفی در ارزیابی عملکرد مدیران تلقی شده و امنیت شغلی آینده آنها را به مخاطره می‌اندازد؛ زیرا سهامداران همواره مدیران را مقصر کاهش قیمت سهام و افزایش نرخ استقراض شرکت می‌دانند و سعی می‌کنند با تعدیل حقوق و مزایای آنها و یا تعویض آنها در سالهای آتی چنین زیان‌هایی را جبران نمایند [۳۰].

۳- پیشینه تحقیق

۳-۱- پژوهش‌های خارجی

-دیفوند و سابرامانیا^۱ (۱۹۹۸) در پژوهشی با عنوان "تعویض حسابرس و ارقام تعهدی اختیاری" رابطه بین نحوه استفاده از ارقام تعهدی اختیاری برای مدیریت سود با تعویض حسابرسان و همچنین با میزان ریسک دادخواهی مدیران را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که مدیران سعی می‌کنند در آخرین سال رسیدگی توسط حسابرسان سابق؛ با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری سود را به میزان قابل توجهی کاهش دهند و در اولین سال رسیدگی توسط حسابرسان جانشین به طور معناداری از ارقام تعهدی اختیاری برای مدیریت سود استفاده نمی‌کنند. بعلاوه، یک رابطه قوی بین میزان استفاده از ارقام تعهدی اختیاری کاهنده سود و انتظارات شرکت‌ها در مورد داشتن ریسک دادخواهی وجود دارد.

¹ DeFond & . Subramanyam

-لوئیس و رایبسون^۱ (۲۰۰۵)، در پژوهشی با عنوان " آیا مدیران از اقلام تعهدی اختیاری برای گزارش اطلاعات خصوصی استفاده می کنند؟" رابطه بین تجزیه سهام شرکت ها و استفاده مدیران از اقلام تعهدی اختیاری را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که با اعلام تجزیه سهام توسط شرکتها، مدیران به منظور جلوگیری از کاهش قیمت بازار سهام از اقلام تعهدی اختیاری بیشتری استفاده می کنند.

-احمد و همکاران^۲ (۲۰۰۸)، در پژوهشی با عنوان "استفاده از اقلام تعهدی اختیاری در مذاکرات مجدد بدهی"، ارزشیابی بازار از اقلام تعهدی اختیاری برای مذاکره مجدد بدهی شرکت های مالزی در طی دوران بحران مالی آسیا را بررسی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که بین اقلام تعهدی اختیاری و ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت هایی که مذاکرات مجدد بدهی آنها نقض شده است، همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین، بین استفاده از اقلام تعهدی اختیاری کاهنده سود و احتمال گرفتن امتیازاتی از وام دهندگان رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد.

-گوش و اولسن^۳ (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان "عدم اطمینانهای محیطی و استفاده مدیران از اقلام تعهدی اختیاری" رابطه بین عدم اطمینانهای محیطی و میزان استفاده مدیران از اقلام تعهدی اختیاری را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که عدم اطمینانهای محیطی نوسانات زیادی در عملکرد و سودآوری شرکت ها به وجود می آورد و مدیران برای جلوگیری از تأثیرات منفی آن، با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری اقدام به هموارسازی سودهای گزارش شده می نمایند.

¹ Louis & Robinson

² Ahmed et al

³ Gosh & Olsen

۳-۲- پژوهش‌های داخلی

لازم به ذکر است که در بررسی‌های انجام شده در داخل کشور، پژوهشی مشابه تحقیق حاضر یافت نشد و سایر مواردی که تا حدودی با موضوع حاضر مرتبط هستند به شرح زیر می‌باشند:

-مشایخی و همکاران (۱۳۸۴)، در پژوهشی تحت عنوان " نقش اقلام تعهدی اختیاری در مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" رابطه بین وجوه نقد حاصل از عملیات و استفاده مدیران از اقلام تعهدی اختیاری را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها حاکی از آن است که بین وجوه نقد حاصل از عملیات و اقلام تعهدی اختیاری رابطه معکوسی وجود دارد.

-پور حیدری و افلاطونی (۱۳۸۵) در پژوهش با عنوان " بررسی انگیزه‌های هموارسازی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" انگیزه‌های مدیران برای هموارسازی سود با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری را بررسی کردند. براساس نتایج پژوهش آنها مالیات بر درآمد و انحراف در فعالیتهای عملیاتی؛ محرک‌های اصلی برای هموارسازی سود با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری می‌باشند.

۴- فرضیه‌های پژوهش

پژوهش حاضر مشتمل بر دو فرضیه اصلی است. تأیید فرضیه اصلی اول شرط آزمون فرضیه اصلی دوم می‌باشد. به عبارتی دیگر، در صورت تأیید نشدن فرضیه اصلی اول امکان رسیدگی به فرضیه اصلی دوم وجود ندارد. فرضیه اصلی دوم مشتمل بر سه فرضیه فرعی است که قبل از آزمون فرضیه اصلی دوم بایستی تمامی فرضیه‌های فرعی آن تأیید شده باشند. به عبارتی دیگر، شرط آزمون فرضیه اصلی دوم در وهله نخست، تأیید فرضیه اصلی اول و در مرحله بعدی، تأیید فرضیات فرعی سه‌گانه مربوط به فرضیه اصلی دوم می‌باشد. فرضیه اصلی اول به شرح زیر است:

فرضیه اصلی اول: بین عدم اطمینان‌های محیطی و نوسانات سودهای مدیریتی نشده رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه اصلی دوم و فرضیه‌های فرعی آن به شرح زیر است:

فرضیه اصلی دوم: بین عدم اطمینان‌های محیطی و هموارسازی سود توسط مدیران با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه فرعی اول: بین عدم اطمینان‌های محیطی و ارقام تعهدی اختیاری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم: بین تفاوت نوسان سودهای مدیریت نشده و سودهای گزارش شده با عدم اطمینان‌های محیطی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم: بین میزان استفاده از ارقام تعهدی اختیاری و تفاوت نوسانات سودهای مدیریت نشده و سودهای گزارش شده، همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

۵- جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری پژوهش حاضر، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بین سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۷ می‌باشد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند و یا حذف سیستماتیک استفاده شده است، لذا تمامی شرکت‌هایی که حائز شرایط زیر باشند بعنوان نمونه انتخاب می‌شوند:

۱- سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند ماه هر سال باشد.

۲- ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام آنها در هیچیک از سال‌های مورد پژوهش منفی نباشد.

۳- تمامی داده‌های مورد نیاز آنها در طی سالهای ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۷ در دسترس باشد.

۴- فعالیت آنها تولیدی بوده و جزء شرکتهای لیزینگ و واسطه‌گری مالی نباشند.

در این پژوهش، با رعایت موارد و محدودیت‌های فوق جمعاً ۱۴۹ شرکت بعنوان شرکت‌های عضو نمونه آماری انتخاب شدند.

۶- روش پژوهش

این پژوهش، یک پژوهش توصیفی از نوع پژوهش های پس رویدادی و در حوزه تحقیقات همبستگی است، که مبتنی بر اطلاعات واقعی صورتهای مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و با روش استقرایی به کل جامعه آماری قابل تعمیم است. در این پژوهش میانه قدرمطلق ارقام تعهدی اختیاری، ضریب تغییرات فروش و میانه قدرمطلق ارقام تعهدی اختیاری در شرایط عدم اطمینان بالا و پایین در طی دوره پژوهش متغیرهای مستقل بوده؛ و نوسانات سودهای مدیریتی نشده، حاصل جمع قدرمطلق ارقام تعهدی اختیاری و تفاوت واریانس سودهای مدیریتی نشده و گزارش شده متغیرهای وابسته می باشند. ضمناً میانه رشد فروش، میانه لگاریتم نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و میانه لگاریتم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام متغیرهای کنترلی پژوهش حاضر می باشند. داده های مورد نیاز جهت محاسبه هریک از متغیرهای پژوهش، از بانک های اطلاعاتی «تدبیر پرداز» و «ره آورد نوین» استخراج شده است. همچنین در مواردی که داده های موجود در این بانک های اطلاعاتی ناقص بوده است به آرشیوهای موجود در کتابخانه سازمان بورس اوراق بهادار و سایت اینترنتی مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی - سازمان بورس اوراق بهادار^۱ مراجعه شده است. رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته با استفاده از مدل رگرسیونی چندگانه^۲ مورد بررسی قرار گرفته است. در ادامه نحوه محاسبه متغیرهای اصلی پژوهش ذکر می گردد:

۶-۱- ضریب تغییرات فروش: در این پژوهش، معیار عدم اطمینان محیطی ضریب تغییرات فروش در نظر گرفته شده است که با استفاده از رابطه (۱) محاسبه می شود:

رابطه (۱):

$$CV(Z_i) = \frac{\sqrt{\sum_{k=1}^8 \frac{(Z_i - \bar{Z})^2}{8}}}{\bar{Z}}$$

¹ <http://www.rdis.ir>

² Multivariate

Z: مانده فروش گزارش شده در صورت حساب سود و زیان دوره

\bar{Z} : میانگین حسابی فروش در طی دوره پژوهش

۶-۲- ارقام تعهدی اختیاری: متغیر اصلی مورد نیاز برای آزمون فرضیات پژوهش ارقام تعهدی اختیاری است که برابر با تفاوت بین تعهدات واقعی و تعهدات مورد انتظار می‌باشد.

الف) تعهدات واقعی: برای محاسبه تعهدات واقعی از رابطه (۲) استفاده شده است:
رابطه (۲):

$$STA_{i,t} = \Delta CA_{i,t} - \Delta CL_{i,t} - \Delta CASH_{i,t} + \Delta STD_{i,t}$$

$STA_{i,t}$: تعهدات کوتاه مدت واقعی شرکت i در سال t

$\Delta CA_{i,t}$: تغییرات در دارایی‌های جاری شرکت i در سال t

$\Delta CL_{i,t}$: تغییرات در بدهی‌های جاری شرکت i در سال t

$\Delta CASH_{i,t}$: تغییرات در وجه نقد عملیاتی شرکت i در سال t

$\Delta STD_{i,t}$: تغییرات در حصة جاری بدهی‌های بلند مدت شرکت i در سال t

ب) تعهدات مورد انتظار: برای محاسبه تعهدات مورد انتظار از رابطه (۳) استفاده شده است:

رابطه (۳):

$$STA_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 \frac{1}{LTA} + \alpha_2 (\Delta Sales_{i,t} - \Delta AR_{i,t}) + \alpha_3 ROA_{i,t-1} + e_{i,t}$$

LTA: مانده دارایی‌ها در پایان سال مالی قبل (t-1)

$\Delta Sales_{i,t}$: تغییرات در فروش شرکت i در سال t

$\Delta AR_{i,t}$: تغییرات در حساب‌های دریافتی شرکت i در سال t

$ROA_{i,t-1}$: نرخ بازده دارایی‌ها بر مبنای مانده دارایی‌ها در پایان سال مالی قبل برای شرکت i در سال t [۳۰].

۶-۳- واریانس سودهای مدیریت نشده: برای محاسبه نوسانات سودهای مدیریت نشده از رابطه (۴) استفاده شده است:
رابطه (۴):

$$VUE = Var(UE_{i,(t_1;t_2;\dots;t_n)})$$

$UE_{i,(t_1;t_2;\dots;t_n)}$: سودهای مدیریت نشده شرکت i برای سال‌های دوره پژوهش
سودهای مدیریت نشده نیز سودهای گزارش شده‌ای هستند که از بابت ارقام تعهدی
اختیاری تعدیل شده‌اند و بر مبنای رابطه (۵) محاسبه شده است:
رابطه (۵):

$$UE_{i,t} = RE_{i,t} - DA_{i,t}$$

$DA_{i,t}$: ارقام تعهدی اختیاری شرکت i در سال t

$RE_{i,t}$: سود گزارش شده شرکت i در سال t

۶-۴- تقسیم‌بندی شرکت‌ها به عدم اطمینان بالا و پایین: در این پژوهش به منظور تحلیل رفتار مدیران در استفاده از ارقام تعهدی اختیاری در شرایط محیطی مختلف، سعی شده است شرکت‌های عضو نمونه به دو دسته شرکت‌های با عدم اطمینان بالا^۱ و شرکت‌های با عدم اطمینان پایین^۲ تقسیم‌بندی شوند. و از آنجا که معیار عدم اطمینان در این پژوهش ضریب تغییرات فروش می‌باشد، بنابراین، میانه ضریب تغییرات فروش این شرکت‌ها، معیار طبقه‌بندی آنها به عدم اطمینان بالا و عدم اطمینان پایین بوده است.

¹ Hi Uncertainty

² Low Uncertainty

۲- بررسی فرض اساسی مدل رگرسیون خطی:

۱- **فرض همسانی واریانس:** در این پژوهش به منظور کشف ناهمسانی واریانس، از آزمون بروس- پاگان استفاده شده است. نتایج حاصل از اجرای این آزمون نشان می‌دهد که در تمامی مدل‌های پژوهش فرض همسانی واریانس جملات خطا پذیرفته می‌شود.

۲- **غیر تصادفی بودن متغیرهای مستقل:** از آنجا که در این پژوهش از معادلات همزمان استفاده نمی‌شود، لذا فرض غیر تصادفی بودن متغیرهای مستقل برقرار است.

۳- **توزیع داده‌ها نرمال باشد:** از آنجا که تعداد شرکت‌های عضو نمونه در این پژوهش ۱۴۹ شرکت در طی ۸ سال است، که در نتیجه جمع نمونه آماری این پژوهش ۱۱۹۲ مشاهده می‌باشد. بنابراین، می‌توان برقرار بودن این فرض را پذیرفت. در صورت نرمال بودن توزیع داده‌ها هر یک از مفروضات زیر نیز برقرار می‌باشند:

الف) میانگین جملات خطا برابر صفر است.

ب) مقادیر جملات خطا از هم مستقل هستند.

ج) توزیع جملات خطا نرمال و مستقل از یکدیگر هستند.

۸- آزمون فرضیات

در این پژوهش برای آزمون فرضیات، از پنج مدل رگرسیونی چند متغیره استفاده شده است که نتایج حاصل از اجرای هر یک از آنها به شرح زیر است:

۸-۱- نتایج آزمون فرضیه اصلی اول

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی اول در جدول شماره (۱) نشان داده شده است:

جدول ۱: همبستگی بین عدم اطمینان‌های محیطی و واریانس سودهای مدیریت نشده

$VUE = \alpha_0 + \beta_1 UNC + \beta_2 SGR + \beta_3 SIZE + \beta_4 MKBK$					
سطح معناداری	آماره T	انحراف معیار	ضریب	نماد	نام متغیر
۰/۰۰۰۱	۲۱/۵۰۲۴۲	۲۹۵۷۰۷۸	۶۳۵۸۴۳۴۳	UNC	معیار عدم اطمینان‌های محیطی
۰/۰۰۰۰	-۲/۶۷۳۰۵۹	۱۶۳۴۶۵۱۱	-۴۳۶۹۵۱۹۳	SGR	میانه رشد فروش
۰/۰۰۰۸۴	۲/۵۹۶۳۶۳	۵۳۲۹۸۱۱	۱۳۸۳۸۱۲۲	SIZE	میانه لگاریتم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۰/۰۰۰۰	-۵/۴۰۶۰۶۶	۳۴۹۹۲۹۴	-۱۸۹۱۷۴۱۵	MKBK	میانه لگاریتم نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
۲/۱۵۲۶۶۷	آماره دوربین-واتسون	۰/۸۵۷۲۷۳	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۸۶۱۱۳۰	ضریب تعیین (R^2)
۰/۰۰۰۰۰۰	معناداری آماره F		۲۲۳/۲۳۵۵		آماره F

همانطور که در جدول (۱) مشاهده می‌شود، از آنجا که سطح معناداری همه متغیرها از قبیل UNC، SGR، SIZE و MKBK کمتر از ۵٪ می‌باشد، بنابراین، همه متغیرهای مذکور از نظر آماری معنادار می‌باشند. همچنین سطح معناداری آماره F نیز کمتر از ۵٪ می‌باشد، که این امر معتبر بودن مدل رگرسیون را از نظر آماری تأیید می‌کند. آماره دوربین-واتسون نیز در محدوده (۲,۲ و ۱,۸) قرار دارد؛ بنابراین، می‌توان بیان کرد که بین اجزاء اخلاص آن خود همبستگی وجود ندارد. مقدار ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده به ترتیب ۸۶ درصد و ۸۵ درصد می‌باشند، که نشان می‌دهد حداقل ۸۵ درصد تغییرات در متغیر وابسته به وسیله متغیر (متغیرهای) مستقل بیان می‌شود. این موضوع فرضیه اصلی اول را مبنی بر وجود همبستگی مثبت و معنی‌دار بین عدم اطمینان‌های محیطی و افزایش نوسان در سودهای مدیریت نشده تأیید می‌کند. به عبارتی دیگر، نتایج جدول (۱) نشان می‌دهد که عدم

اطمینان‌های محیطی، به طور معناداری سودآوری و عملکرد شرکت‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد که این امر از طریق افزایش نوسانات سودهای مدیریت نشده نمایانگر می‌شود.

۸-۲- نتایج آزمون فرضیه فرعی اول

نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی اول در جدول شماره (۲) نشان داده شده است:

جدول ۲: رابطه بین عدم اطمینان‌های محیطی و استفاده مدیران از اقلام تعهدی اختیاری

ADA = $\alpha_0 + \beta_1 \text{UNC} + \beta_2 \text{SGR} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{MKBK}$					
سطح معناداری	آماره T	انحراف معیار	ضریب	نماد	نام متغیر
۰/۰۰۰۰	۱۸/۹۵۷۳۰	۳۳۶۲/۷۰۲	۱۰۳۱۴/۳۲	UNC	معیار عدم اطمینان‌های محیطی
۰/۰۱۱۹	-۲/۵۴۷۵۲۹	۵۴۴/۰۸۱۸	-۸۱۲۳/۸۴۰	SGR	میانۀ رشد فروش
۰/۰۰۰۰	۵/۸۶۲۵۲۹	۳۱۸۸/۹۱۰	۱۸۱۳۶/۳۲۸	SIZE	میانۀ لگاریتم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۰/۰۰۰۰	-۱۴/۴۹۷۰۴	۵۹۲/۲۷۷۸	-۸۵۸۶/۲۷۵	MKBK	میانۀ لگاریتم نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
۲/۰۶۰۰۰۷	آماره دورین-واتسون	۰/۹۳۶۲۶۳	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۹۳۷۹۸۶	ضریب تعیین R^2
۰/۰۰۰۰۰۰	معناداری آماره F		۵۴۴/۵۰۹۶		آماره F

همانطور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، سطح معناداری همه متغیرها از قبیل UNC، SGR، SIZE و MKBK کمتر از ۵٪ است، که به معنای معنادار بودن همه آنها از نظر آماری می‌باشد. سطح معناداری آماره F نیز کمتر از ۵٪ است که این موضوع معتبر بودن مدل رگرسیون را از نظر آماری تأیید می‌کند. آماره دورین-واتسون نیز در محدوده (۲،۲) و (۱،۸) قرار دارد؛ بنابراین، می‌توان بیان کرد که بین اجزاء اخلاص آن خود همبستگی وجود ندارد. هردوی ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده تقریباً ۹۴ درصد می‌باشند. که نشان

می‌دهد حداقل ۹۴ درصد تغییرات در متغیر وابسته بوسیله متغیر (متغیرهای) مستقل بیان می‌شود. این موضوع فرضیه فرعی اول را مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین عدم اطمینان‌های محیطی و استفاده مدیران از ارقام تعهدی اختیاری، تأیید می‌کند. به عبارتی دیگر، نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد که مدیران بطور معناداری از ارقام تعهدی اختیاری بعنوان ابزاری برای جلوگیری از تأثیرات منفی عدم اطمینان‌های محیطی بر عملکرد و سودآوری شرکت‌ها استفاده می‌کنند.

۸-۳- نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم

نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی دوم در جدول شماره (۳) نشان داده شده است:
 جدول ۳: همبستگی بین عدم اطمینان‌های محیطی و تفاوت واریانس سودهای مدیریت نشده و گزارش شده

$$VARDIF = \alpha_0 + \beta_1 UNC + \beta_2 SGR + \beta_3 SIZE + \beta_4 MKBK$$

سطح معناداری	آماره T	انحراف معیار	ضریب	نماد	نام متغیر
۰/۰۰۰۰	-۲۰/۹۸۶۶۷	۲۷۷۹۱۹۸	-۵۸۳۲۶۱۱۳	UNC	معیار عدم اطمینان‌های محیطی
۰/۰۱۹۲	۲/۳۶۸۱۱۷	۱۵۳۶۳۲۰۳	۳۶۳۸۱۸۶۰	SGR	میانۀ رشد فروش
۰/۰۰۴۱	۲/۹۱۷۷۱۱	۵۰۰۹۲۰۱	۱۴۶۱۵۴۰۳	SIZE	میانۀ لگاریتم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۰/۰۰۰۱	-۳/۹۲۶۱۰۱	۳۲۸۸۷۹۷	-۱۲۹۱۲۱۴۹	MKBK	میانۀ لگاریتم نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
۲/۱۲۲۵۳۹	آماره دورین-واتسون	۰/۸۵۳۱۸۲	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۸۵۷۱۵۰	ضریب تعیین (R^2)
۰/۰۰۰۰۰۰	معناداری آماره F		۲۱۶/۰۱۲۰	آماره F	

همانطور که در جدول (۳) مشاهده می‌شود، سطح معناداری همه متغیرها از قیبل UNC، SIZE، SGR و MKBK کمتر از ۵٪ است، که این موضوع معناداری همه آنها را از نظر آماری تأیید می‌کند. سطح معنادای آماره F نیز کمتر از ۵٪ است که به معنای معتبر بودن کل مدل رگرسیون از نظر آماری می‌باشد. آماره دوربین-واتسون نیز در محدوده (۲,۲) و (۱,۸) قرار دارد؛ بنابراین، می‌توان بیان کرد که بین اجزاء اخلاص آن خود همبستگی وجود ندارد. هردوی ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده تقریباً ۸۵ درصد می‌باشند، که نشان می‌دهد حداقل ۸۵ درصد تغییرات در متغیر وابسته به وسیله متغیر (متغیرهای) مستقل توصیف می‌شود. این موضوع فرضیه فرعی دوم را مبنی بر وجود همبستگی مثبت و معنی‌دار بین تفاوت واریانس سودهای مدیریت نشده و سودهای گزارش شده با سطح عدم اطمینان‌های محیطی تأیید می‌کند. به عبارتی دیگر، نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد که مدیران فقط هنگام افزایش عدم اطمینان‌های محیطی، پدیده هموارسازی سود را برای جلوگیری از تأثیرات منفی آن به کار می‌گیرند و به طور معناداری از پدیده هموارسازی سود در همه دوره‌ها و بدون توجه به شرایط محیطی استفاده نمی‌کنند.

۸-۴- نتایج آزمون فرضیه فرعی سوم

نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی سوم در جدول شماره (۴) نشان داده شده است:

جدول ۴: همبستگی بین اقلام تعهدی اختیاری با تفاوت واریانس سودهای مدیریتی نشده و گزارش شده

$$VARDIF = \alpha_0 + \beta_1 ABSDA + \beta_2 SGR + \beta_3 SIZE + \beta_4 MKBK$$

سطح معناداری	آماره T	انحراف معیار	ضریب	نماد	نام متغیر
۰/۰۰۰۰	۲۸/۲۹۸۷۸	۷۲/۴۵۰۰۹	۲۰۵۰/۲۴۹	ABSDA	میانۀ قدرمطلق اقلام تعهدی اختیاری
۰/۰۰۰۰	-۷/۷۲۸۵۲۱	۶۰۶۹۵۳۶	-۴۶۹۰۸۵۳۵	SGR	میانۀ رشد فروش
۰/۰۰۰۰۴	-۳/۶۶۱۶۲۷	۲۱۵۴۸۴۷	-۷۸۹۰۲۴۴	SIZE	میانۀ لگاریتم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۰/۰۰۰۰	۴/۵۶۰۵۰۸	۱۵۵۱۳۴۵	۷۰۷۴۹۲۰	MKBK	میانۀ لگاریتم نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
۲/۱۳۷۸۰۵	آماره دورین-واتسون	۰/۸۸۲۲۰۲	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۸۸۵۳۸۶	ضریب تعیین (R^2)
۰/۰۰۰۰۰۰	معناداری آماره F		۲۷۸/۰۹۶۹		آماره F

همانطور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود، از آنجا که سطح معناداری همه متغیرها از قبیل ABSDA، SGR، SIZE و MKBK کمتر از ۵٪ می‌باشد، بنابراین، همه متغیرهای مذکور از نظر آماری معنادار می‌باشند. همچنین سطح معناداری آماره F نیز کمتر از ۵٪ می‌باشد، که به معنای معتبر بودن کل مدل رگرسیون از نظر آماری می‌باشد. آماره دورین-واتسون نیز در محدوده (۲،۲ و ۱،۸) قرار دارد؛ بنابراین، می‌توان بیان کرد که بین اجزاء اخلاص آن خود همبستگی وجود ندارد. هر دوی ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده تقریباً ۸۸ درصد می‌باشند، که نشان می‌دهد حداقل ۸۸ درصد تغییرات در متغیر وابسته به وسیله متغیر (متغیرهای) مستقل توصیف می‌شود. این موضوع فرضیه فرعی سوم را مبنی بر وجود همبستگی مثبت و معنی‌دار بین میزان استفاده مدیران از اقلام تعهدی اختیاری و تفاوت واریانس سودهای مدیریتی نشده و سودهای گزارش شده تأیید می‌کند. به عبارتی

دیگر، نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که مدیران به طور معناداری از ارقام تعهدی اختیاری برای هموارسازی سودهای گزارش شده استفاده می‌نمایند. بنابراین، می‌توان چنین بیان کرد که ارقام تعهدی اختیاری ابزاری برای هموارسازی سود توسط مدیران بوده و مدیران برای کاهش نوسانات سودهای گزارش شده از آن استفاده می‌نمایند.

۸-۵- نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی دوم در جدول شماره (۵) نشان داده شده است:

جدول ۵: همبستگی بین عدم اطمینان‌های محیطی و هموارسازی سود با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری

$$\text{VARDIF} = \alpha_0 \text{INTL} + \alpha_1 \text{INTH} + \beta_1 \text{ABSDAL} + \beta_2 \text{ABSDAH} + \beta_3 \text{SGR} + \beta_4 \text{SIZE} + \beta_5 \text{MKBK}$$

سطح معناداری	آماره T	انحراف معیار	ضریب	نماد	نام متغیر
۰/۰۳۳۰	۲/۱۵۲۹۹۹	۴۶۴۷۱۵۰	۱۰۰۰۵۳۱۱	INTL	برای مشاهدات با عدم اطمینان پایین "۱" در غیر اینصورت "صفر"
۰/۰۷۴۲	۱/۷۹۸۸۴۴	۴۷۰۰۴۶۹	۸۴۵۵۴۱۲	INTH	برای مشاهدات با عدم اطمینان بالا "۱" در غیر اینصورت "صفر"
۰/۰۰۲۹	۰/۹۹۲۰۳۶	۱۵۸۹۱/۶۴	۱۵۷۶۵/۰۷	ABSDAL	میانه قدرمطلق ارقام تعهدی اختیاری برای مشاهدات با عدم اطمینان پایین
۰/۰۰۰۰	۳۰/۵۰۳۲۰	۵۴۵/۶۸۲۹	۱۶۶۴۵/۰۸	ABSDAH	میانه قدرمطلق ارقام تعهدی اختیاری برای مشاهدات با عدم اطمینان بالا
۰/۰۵۸۷	-۱/۹۰۵۵۱۳	۵۹۲۵۵۹۸	-۱۱۲۹۱۳۰۴	SGR	میانه رشد فروش
۰/۰۱۹۳	-۲/۳۶۷۴۲۴	۱۹۸۰۴۲۸	-۴۶۸۸۵۱۲	SIZE	میانه لگاریتم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۰/۰۰۰۳	۳/۷۴۹۴۹۰	۱۴۳۸۵۴۸	۵۳۹۳۸۲۱	MKBK	میانه لگاریتم نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
۲/۱۴۳۲۹۴	آماره دورین-واتسون	۰/۸۹۷۴۱۶	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۹۰۱۵۷۵	ضریب تعیین (R^2)
۰/۰۰۰۰۰	معناداری آماره F		۲۹۷/۰۷۸۶	آماره F	

همانطور که در جدول (۵) مشاهده می‌شود، سطح معناداری متغیرهای اصلی مدل فوق که عبارتند از ABSDL و ABSDH هر دو کمتر از ۵٪ است، که این موضوع نشان می‌دهد هر دوی این متغیرها از نظر آماری معنادار بوده و رابطه مثبتی با متغیر وابسته پژوهش دارند. همچنین سطح معناداری دیگر متغیرها از قبیل INTL، SIZE و MKBK نیز کمتر از ۵٪ است که نشان می‌دهد همه آنها از نظر آماری معنادار هستند. از آنجا که سطح معناداری متغیرهای INTH و SGR بیش از ۵٪ است، می‌توان بیان کرد که این متغیرها از نظر آماری و با سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار نمی‌باشند. همچنین سطح معناداری آماره F نیز کمتر از ۵٪ می‌باشد، که به معنای معتبر بودن کل مدل رگرسیون از نظر آماری می‌باشد. آماره دوربین-واتسون نیز در محدوده (۲,۲ و ۱,۸) قرار دارد؛ بنابراین، می‌توان بیان کرد که بین اجزاء اخلاص آن خود همبستگی وجود ندارد. مقدار ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده به ترتیب ۹۰ درصد و ۸۹ درصد می‌باشند، که نشان می‌دهد حداقل ۸۹ درصد تغییرات در متغیر وابسته به وسیله متغیر (متغیرهای) مستقل بیان می‌شود. این موضوع فرضیه اصلی دوم را مبنی بر وجود همبستگی مثبت و معنی‌دار بین عدم اطمینان‌های محیطی و هموارسازی سود با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری تأیید می‌کند. به عبارتی دیگر، نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد که با افزایش عدم اطمینان‌های محیطی، مدیران با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری اقدام به هموارسازی سودهای گزارش شده می‌نمایند و سعی می‌کنند با استفاده از این ارقام، تأثیرات منفی عدم اطمینان‌های محیطی را بر عملکرد و سودآوری شرکت اندک جلوه دهند.

۹- نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که عدم اطمینان‌های محیطی تأثیرات نامطلوبی بر عملکرد و سودآوری شرکت‌ها می‌گذارد که این امر از طریق افزایش نوسانات سودهای مدیریت نشده نمایانگر می‌شود. همچنین مدیران نیز سعی دارند به منظور جلوگیری از آثار نامطلوب عدم اطمینان‌های محیطی، با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری اقدام به هموارسازی سودهای گزارش شده نمایند. نتایج این پژوهش انتظارات اولیه مندرج

در بخش چارچوب نظری را تأیید کرده و با نتایج پژوهش انجام شده توسط گوش و اولسن^۱ (۲۰۰۹) نیز مطابقت دارد.

۱۰- پیشنهادات

- ۱- به همه سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان (از جمله بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری) پیشنهاد می‌شود که در تصمیم‌گیری‌های خود برای خرید و فروش سهام شرکت‌ها و یا اعطاء وام به آنها، علاوه بر بررسی سایر موارد، نوسانات فروش و مطالبات را نیز بررسی نمایند؛ زیرا وجود نوسانات زیاد در مبلغ فروش‌ها و مطالبات تجاری شرکت، احتمالاً این موضوع را مخبره می‌کند که شرکت از وضعیت مالی و عملیاتی مطلوبی برخوردار نبوده و مدیران سعی کرده‌اند با هموارسازی سود گزارش شده این موضوع را از دید سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان پنهان نمایند.
- ۲- این پژوهش در سطح کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و بدون تفکیک شرکت‌ها از نظر نوع صنعت، انجام شد که پیشنهاد می‌شود نتایج به تفکیک هر صنعت نیز مورد بررسی قرار گیرد.

۱۱- منابع و مأخذ

۱. احمدپور، احمد و کریمی، محسن، (۱۳۸۵)، "مدیریت سود و نقش آن در بازار سرمایه"، مجله دانشکده علوم انسانی دانشگاه سمنان، شماره ۱۳، صص ۴۳-۲۵
۲. اعتمادی، حسین و جوادی، محمد علی، (۱۳۸۶)، "رابطه بین هموارسازی سود و سودآوری شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران"، حسابداری رسمی، صص ۱۳۴-۱۳۰.
۳. حساس یگانه، یحیی، (۱۳۸۴)، "انگیزه‌های مدیریت برای هموارسازی سود شرکت‌ها"، مشاور مدیریت، شماره ۸.

¹ Gosh & Olsen

۴. رسائیان، امیر و حسینی، وحید، (۱۳۸۷)، "رابطه بین کیفیت اقلام تعهدی و هزینه سرمایه در ایران"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۳، ص ص. ۸۲-۶۷.
۵. پورحیدری، امید و افلاطونی، عباس، (۱۳۸۴)، "بررسی انگیزه های هموارسازی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۴، ص ص. ۷۷-۵۴.
۶. مشایخی، بیتا، مهران، ساسان، مهران، کاوه و کرمی، غلامرضا، (۱۳۸۴)، "نقش اقلام تعهدی اختیاری در مدیریت سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۲، ص ص. ۷۴-۶۱.
۷. مشایخی، بیتا و صفری، مریم، (۱۳۸۵)، "وجه نقد ناشی از عملیات و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۴، ص ص. ۵۴-۳۵.
۸. نوارنی، حسین، (۱۳۸۶)، "تأثیر هموارسازی سود بر بازده شرکت ها"، حسابدار، شماره ۱۸۴، ص ص. ۱۰-۲.
9. Ahmed, Kamran, M. Godfrey, Jayne & M. Saleh, Norman, (2008), "Market perceptions of discretionary accruals by debt renegotiating firms during economic down turn", The International Journal of Accounting, Vol. 43, PP. 114-138.
10. Aiyeshdey, (2004), "Income Soothing and Sophisticated Investor preference", available at www.ssrn.com
11. Anwer S. Ahmed, Gerad J. Lobo, Jian Zhou, (2000), "Job Security & Income Smoothing", available at: www.ssrn.com
12. Arya, A., Glover, J. C. & Sunder, S., (2003), "Are unmanaged earnings always better for shareholders?", Accounting Horizons(Suppl.), PP. 111-116
13. Bao-Ben Hsin & Da-Hsin Bao, (2004), "Income Smoothing, Earnings quality and firm Valuation",

- Journal of Business Finance & Accounting, Vol. 31, No. 9-10.
14. Barefield, R. M. and E. E. Domiskey, (1972), "The smoothing hypothesis: An alternative test", *The Accounting Review*, PP. 291-298.
 15. Bartov, Eli, A. Gul, Ferdinand & Tusi S. L. Judy, (2001), "Discretionary accrual models' and audit qualifications", *Journal of accounting & economic*, Vol. 30, PP. 421-452.
 16. Barnea, J. R. & S. Sadan, (1976), "Classificatory of Income with Extraordinary Items", *The Accounting Riview*, PP. 111-125.
 17. Beidlman, C. R., (1973), "Income Smoothing: The Role of management", *The Accounting Review*, PP. 654-671.
 18. Belkoui, A. R., (2004), *Accounting Theory*, Thomson, 5ed.
 19. Bergh, D. D. & Lawless, M. W., (1998), "Portfolio restructuring and limits to hierarchical governance: The effects of environmental uncertainty and diversification strategy", *Organizational Science*, Vol. 9, No. 1, PP. 87-102.
 20. Carlson Steven & Chenchuramaiah T. Bathala, (1997), "Ownership differences and firms Income Smoothing behavior", *Journal of Business finance & Accountnng*, Vol. 24, No. 2.
 21. Child, J., (1972), "Organizational structure, environment and performance: The role of strategic choice", *Sociology*, Vol. 6, PP. 2-22.
 22. Chung, Richard, Ho, Sandra & Kim, Jeong-Bon, (2004), "Ownership structure and the pricing of discretionary accruals in Japan", *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, Vol. 13, PP. 1-20.
 23. Drago, W. A., (1998), "Predicting organizational objectives: role of stakeholder influence and uncertainty of environmental sectors", *Management Research News*, Vol. 21, No. 9, PP. 16-28.

24. Dechow, P., (1994), "Accounting earnings and cash flows as measures of firm performance: The role of accounting accruals", *Journal of accounting & economic*, Vol. 18, No. 1, PP. 3-42.
25. Dechow, P. Sloan R. & Sweeny, A., (1995), "Detecting Earning Management, *Accounting Review*.
26. Dess, G. & Beard, D., (1984), "Dimensions of organizational environments". *Administrative Science Quarterly*, Vol. 29, PP. 313-327.
27. Defond L. Mark & Subramanyam K. R., (1998), "Auditor changes and discretionary accruals", *Journal of accounting & economic*, Vol. 25, PP. 35-67.
28. Eckel, N., (1981), "The Income Smoothing Hypothesis Revisited", *Abacus*, June.
29. FASB, (1978), "Statement of financial accounting, Concept 1: Objectives of financial reporting by business enterprises", Stamford, CT: FASB.
30. Gosh, Dipankar & Olsen, Lori, (2009), "Environmental Uncertainty and Managers' use of Discretionary accruals", *Accounting, Organizations & Society*, Vol. 34, PP. 188-205.
31. Govindarajan, V. J., (1984), "Appropriateness of accounting data in performance evaluation: An empirical examination of environmental uncertainty as an intervening variable", *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 13, PP. 125-136.
32. Gul, F., Chen, C. & Tsui, J., (2003), "Discretionary accounting accruals, managers' incentives, and audit fees", *Contemporary Accounting Research*, 20, No. 3, PP. 441-464
33. Kren, L., (1992), "Budgetary participation and managerial performance: The impact of information and environmental uncertainty", *Accounting Review*, Vol. 67, No. 3, PP. 511-526.

34. Louis, Henock & Robinson, Dahlia, (2005), "Do managers credibly use accruals to signal private information? Evidence from the pricing of discretionary accruals around stock splits", *Journal of accounting & economic*, Vol. 39, PP. 361-380.
35. Milliken, F., (1987), "Three types of perceived uncertainty about the environment: State, effect, and response uncertainty", *Academy of Management Review*, Vol. 12, PP. 133-143.
36. Moses, O., D., (1987), "Income Smoothing and Incentives: Empirical Test Using Accounting Changes", *The Accounting Review*, PP. 358-375.
37. Nohria, N. & Gulati, R., (1997), "What is the optimum amount of organizational slack? A study of the relation between slack and innovation in multinational firms", *European Management Journal*, Vol. 15, PP. 603-611.
38. Stolowy Herve & Gaetan Breton, (2000), "A Framework for the Classification of Accounts Manipulation", available at: www.ssrn.com
39. Thomas K Jacob & Huai Zhang, (2002), "Value-Relevant Properties smoothed Earnings", available at: www.ssrn.com
40. Yoon Soon Suk & Gary A. Miller, (2002), "Cash from Operation and Earnings Management in Korea", *the International Journal of Accounting*, Vol. 37
41. Wanda A. Wallace, (2002), "The Economic role of the audit in free and regulated markets", *Accounting & auditing Standards' Directorate*, page 69.
42. Wild, J. J. Bernstein, L. A. and Subramanyam, K. R., (2001), *Financial Statement Analysis*, New York Mc Grow-Hill Higher Education, 7 Ed.
43. Zarowin Paul, (2002), "Dose Income Smoothing Make Stock Price more", available at: www.ssrn.com

The Relationship between Environmental Uncertainty and manager's Use of Discretionary Accruals among Listed Firms in the Tehran's Stock Exchange

Darioush Foroughi

Assistant Professor of Accounting Department, Isfahan University

Mostafa Ahmadinejad

MA Accounting Department, Isfahan University

The aim of this research is to investigate the way environmental uncertainty affect firms' performance and profitability and managers' tools for avoiding its negative consequences. It is generally assumed that environmental uncertainty causes many fluctuations in firms' performance and profitability and to avoid its negative consequences, managers carry out income smoothing using discretionary accruals. In the present research, data was analyzed annually, for 1380-87 time period. To test hypotheses, five multivariate regression models were employed.

In the current study, to calculate discretionary accruals, model of Kothari et al was used and coefficient of variation of sales was considered as a criterion for environmental uncertainty of firms belonged to our studied sample. Findings indicate that environmental uncertainty creates many fluctuations in firms' performance and profitability and to avoid its negative consequences, managers perform reported income smoothing using discretionary accruals

Key Words: Environmental Uncertainty, Unmanaged Earnings, Actual Accruals, Expected Accruals, Discretionary Accruals